

Veeschilder in beste traditie

Kwalitatief hoogstaand werk van Ruud Spil heeft nu al documentaire waarde

Ruud Spil heeft de Nederlandse melkveehouderij met meesterhand geschilderd. Daarvoor verdient hij een saluut – terecht is zijn werk van tien jaar nu geboekstaafd. Via een voorpublicatie geeft Veteelt alvast een idee van de inhoud van dit bijzondere boek.

Wie hem per motor over de wegen ziet flitsen heeft geen idee van de nostalgische trekjes van de Amsterdamse kunstschilder Ruud Spil. Maar kijk naar zijn onverhoedse bewegingen wanneer hij in een weiland naast de weg een koppel koeien ziet grazen. Dan gaat zijn hand naar de helm, hij lijkt een saluut te brengen aan het vee. Maar nee, hij legt met de vingers een kader: zo zou hij een schets maken.

Het beeld blijft dwalen door z'n gedachten. Wanneer Ruud Spil bij z'n atelier in het piepkleine Watergang arriveert, posteert de schilder de motor aan de waterkant. De helm maakt plaats voor de pet en snel maakt hij in het schetsboek een ruwe impressie, of misschien zelfs wel een klein paneel in olieverf, snel even vastgemaakt in het deksel van de schilderskist.

Ruud Spil: Veemarkt Purmerend (1998), 40 x 100 cm



Verwantschap met vroeger

'Ruud Spil leerde ik goed kennen in de winter van 1994-'95', herinnert de biologische melkveehouder Jan Spaans uit Broek in Waterland zich. 'We hadden toen 120 koeien in een nieuwe potstal. Ruud vroeg of hij in die stal koeien mocht schilderen. Ik zie hem nog zitten: boven op een stapel strobalen, polsmofjes aan, want in zo'n grote, hoge potstal is het niet echt warm. In die winter is met Ruud vriendschap ontstaan. Ik voelde me dan ook vereerd toen ik in 1996 in het dorps-huis van Broek zijn expositie, onder andere met werk dat in onze stal was geschilderd, mocht openen.'

Toen in september 1999 het hoofdkantoor van LTO Nederland in Den Haag werd geopend – de dagen van het gebouw schijnen intussen alweer geteld – kwam directeur Dirk Duijzer met het idee een

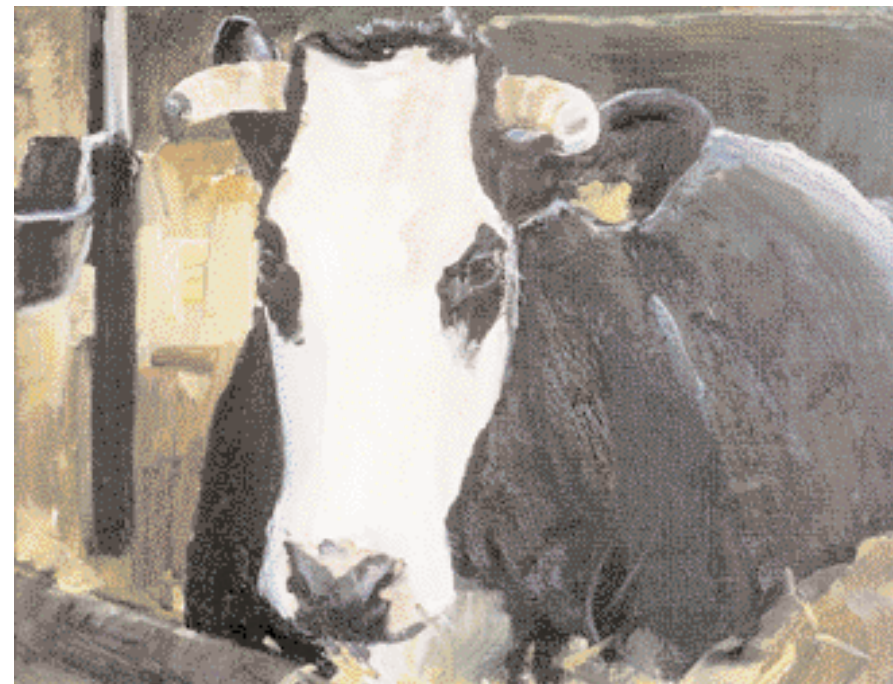
tentoonstelling te organiseren met werk van oude en nieuwe koeienschilders.

'De veeschilders van vandaag, waartoe Ruud Spil, Hiske Wiersma, Marleen Felius, Karel Buskes en Pieter Pander als voornaamste vertegenwoordigers kunnen worden gerekend, hebben nadrukkelijk verwantschap met de veeschilders van vorige eeuwen', zo geeft Duijzer nu aan. 'Deze jonge garde noemt zich bewonderaars van de veeschilders van de Haagse School, als Anton Mauve, Wim Roelofs, Jan de Haas en de gebroeders Jacob en Willem Maris. Bij de schilders van de Haagse School is het vee vaak onderdeel van het landschap. De aandacht wordt verdeeld over bomen, wolken, bruggen, hekken en water. De dieren hebben niet méér betekenis dan stoffering van het landschap. Willem Maris schilderde naar eigen zeggen geen koeien, maar 'lichtvangers' en Jan de Haas schilderde geen koeien als individu vanwege de betekenis van de koe zelf, maar hij schilderde ze als een soort verfraaiing van het landschap.'

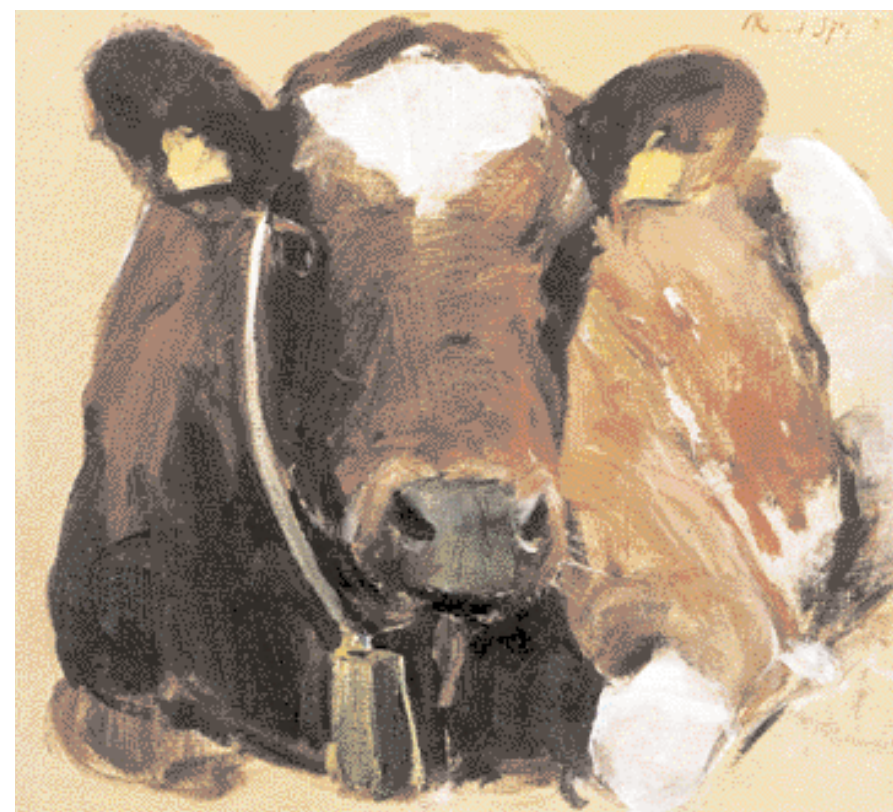
Persoonlijke portretten

De LTO-directeur vindt dat de huidige generatie veeschilders de koe veel meer ziet als een individu met een eigen ziel en een

Ruud Spil: Blaarkop Zorgvrij (2001), 45 x 60 cm



Ruud Spil: Dagros Pà (2001), 40 x 45 cm



eigen persoonlijkheid. 'En temidden van deze veeschilders neemt Ruud Spil weer een geheel eigen plaats in', zo zegt hij. Duijzer: 'In tegenstelling tot al zijn voorgangers en tijdgenoten ziet hij kans om het leven van een koe in al zijn schakeringen te vangen. Een bijzondere serie studies heeft hij gemaakt van koeien op veemarkten, koeien op veekeuringen en koeien in moderne ligboxenstallen. Daarnaast heeft hij kans gezien om de veehouderij in deze tijd ook op een andere manier te verbeelden: aandacht voor melkgeiten, runderen in natuurgebieden, koeien op biologische bedrijven en de terugkeer van oude rassen. De nieuwe generatie veeschilders besteedt veel aandacht aan vakmanschap, maar betreft daarin – anders dan vroegere generaties veeschilders – ook de raskenmerken van de individuele koe en de typische kenmerken van de actuele houderij. Niet voor niets is Ruud Spil het liefst in zijn atelier: een voormalige koeienstal temidden van de weilanden. Uiteindelijk leidt dat tot het grootste onderscheid met vorige generaties. Vanuit de opvatting dat een koe een eigen intrinsieke waarde bezit maakt Ruud Spil persoonlijke portretten van het individu koe.'

Blaarkop om de hoek

Jan Spaans en Dirk Duijzer hebben beiden een zwak voor de blaarkopkoe. Voor het beheer van natuur en landschap zijn de moderne productiekoeien ongeschikt, weet Spaans uit eigen ervaring. 'En dan komt de sobere blaarkop om de hoek kijken. Het is,' zo zegt hij, 'ondenkbaar dat de open weidelandschappen met daarin hoge natuurwaarden, in stand worden gehouden door natuurbeschermingsorganisaties zonder vee. Het kan alleen met koeien en mensen die de koeien verzorgen, meestal boeren genoemd. Wij hebben in ons land geen natuurgebieden, uitgezonderd de Waddenzee misschien. Wel hebben we mooie cultuurlandschappen met daarin natuurwaarden. Deze unieke, oer-Hollandse weidelandschappen blijven in stand door menselijk ingrijpen. Vroeger noemde men dat landbouw, nu spreekt men graag van beheer. Koeien vormen bij dat beheer het fundament voor de instandhouding van het landschap in een eeuwige kringloop van grazen, maaien en bemesten. Ruud Spil heeft door zijn voorliefde voor blaarkoppen het ras weer wat uit de vergetelheid gehaald.'

Duijzer herinnert natuurlijk aan het win-



Studies van Hooglanders



Ruud Spil: Melkerstijd (2002), 12 x 16 cm

nende schilderij van Ruud Spil tijdens de LTO-opening in 1999: Blaarkop Zorgvrij. Anders dan Anton Mauve bijna een eeuw eerder zoomde Ruud Spil in op de blaarkop. 'Niet omdat hij de koe met een teelens had bekeken, maar omdat Ruud Spil de persoon van de koe met zijn hart in de verf had vereeuwigd', aldus Dirk Duijzer.

Terecht geboekstaafd

Inderdaad, in de potstal van Jan Spaans, in de blauwe stolpstal uit Twisk, in de blaarkopstal van Zorgvrij, op de Doonies Farm bij Aberdeen, op de veemarkt van Purmerend – toen daar nog in de open

lucht werd gehandeld – en op de stierenveiling van Perth, in de koninklijke stallen bij Oslo: Ruud Spil maakte er karakteristiek werk en sleep er aan zijn niet geringe talent. Dat heeft na tien jaar geresulteerd in zijn nieuwe passie: in het spoor van Willem Roelofs zoekt hij naar het geheim van de oude meester.

Ruud Spil heeft de Nederlandse melkveehouderij op de grens van de twintigste en de volgende eeuw met meesterhand getekend. De kunstenaar verdient een saluut – zijn schilderwerk is heel terecht geboekstaafd.

Reimer Strikwerda

Ruud Spil veeschilder



Dit artikel is samengesteld uit enkele bijdragen uit het boek 'Ruud Spil veeschilder', waarin ongeveer 75 werken (waarvan de meeste in kleur) van de kunstenaar uit zijn tienjarige carrière zijn weergegeven.

Ruud Spil veeschilder: 72 pagina's, gebonden, prijs: € 27,50. Te bestellen bij: atelier Ruud Spil, Broekerveerweg 14 schuur, 1454 AH Watergang.

De jubileumtentoonstelling van het werk van Ruud Spil wordt op 28 september a.s. geopend door Henk van Ulsen in galerie De Vlierhoeve, Fransepad 1 (ingang Dorpsstraat) te Blaricum, tel. 035-5383736. De tentoonstelling duurt tot 19 december 2004 en is geopend van donderdag t/m zondag van 14.00-17.00 uur. Op 30 december a.s. signeert Ruud Spil zijn boek van 14.00-17.00 uur in galerie Goutum, Bredyk 41 te Goutum, tel. 058-2883531.